

Brieven

| Letters to the editor

In deze rubriek reageren lezers op recent in dit blad verschenen artikelen. De redactie behoudt zich het recht voor ingezonden brieven in te korten of niet te plaatsen.

Waanwetenschap

De redactie van Epsilon Uitgaven vindt het natuurlijk prettig als de boeken uit de reeks besproken worden in vaktijdschriften of zelfs in kranten. Of de recensie positief of negatief is maakt dan niet eens zoveel uit, de aandacht is het belangrijkste. Op recensies zullen we meestal niet reageren.

Iets anders wordt het als een recensent zich rechtstreeks tot de redactie wendt, zoals gebeurde in het NAW van maart 2003 door G.-J. van der Heiden: "Wat dit betreft is het mij een raadsel wat de redactie ertoe heeft aangezet 'Waanwetenschap' in haar fonds op te nemen." Het gaat hier om een bespreking van 'Waanwetenschap', deel 52 in onze reeks, van de fysicus N.G. van Kampen. De auteur wordt beschuldigd van "een sterk staaltje bèta-arrogantie" en krijgt als advies "schoenmaker blijf bij je leest".

Als mensen gaan moraliseren moet je je altijd afvragen wat hun eigenlijke motivatie is. Mag de auteur geen aanval doen op redeneringen in andere vakgebieden als sociologie of wijsbegeerte? Of mag dat alleen volgens nader door de recensent vast te stellen regels? Wat zijn eigenlijk de inhoudelijke argumenten van de recensent betreffende het boek waarvan meer dan de helft over de natuurwetenschappen gaat?

Een kritische recensie vinden wij interessant, maar de bespreking van Van der Heiden lijkt slechts irritatie en gemakzucht te tonen.

Ferdinand Verhulst, redactie Epsilon Uitgaven

Leve het Koninklijk Wiskundig Genootschap!

Beethoven droeg zijn Derde Symfonie, de Eroica, in eerste instantie op aan Napoleon, met wie hij zich onder meer vanwege hun beider genialiteit en nederige afkomst tot op zekere hoogte identificeerde. Maar toen Beethoven in 1804 hoorde dat zijn held zich tot keizer had gekroond, ontstak hij in grote woede, verscheurde de titelpagina van de partituur met de opdracht aan Buonaparte, en schreeuwde uit:

"Ist er auch nichts anderes wie ein gewöhnlicher Mensch? Nun wird er auch alle Menschenrechte mit Füßen treten, nur seinem Ehrgeize fröhnen, er wird sich nun höher wie alle anderen stellen, ein Tyrann werden!"

De K in het Koninklijk Wiskundig Genootschap is zo iets als de K in een hypothetisch Koninklijk Republikeins Genootschap: de letter ontkracht alles waar de W voor staat. De wiskunde is open en democratisch, zij is voor iedere geïnteresseerde toegankelijk, en de essentie van een wiskundig bewijs is dat iedereen het kan volgen, om er vervolgens op grond van in vrijheid gemaakte maar bindende afspraken al dan niet mee in te stemmen. Tijdens een grondslagen crisis kunnen deze afspraken worden herzien, de wiskundigen kunnen zich opsplitsen in verschillende kampen die er ieder hun eigen regels op na houden, maar de afspraken van de ene groep zijn dan altijd begrijpelijk en toegankelijk voor de aanhangers van alternatieve regels.

Het Koninklijk Huis is een erfenis uit de antieke tijd, waarin men geloofde in de verschillende werelden van het ondermaanse en het bovenmaanse. In het ondermaanse streefde ieder deeltje naar de rusttoestand en had alles zijn vaste plaats: de dieren, de slaven, de burgers, de hogepriesters, en tenslotte de door de goden aangestelde heersers, de koningen. In het bovenmaanse volgden de planeten en de sterren onder toezicht van de goden hun eeuwige cirkelbanen.

De wetenschappelijk revolutie van de zeventiende eeuw rekende af met dit wereldbeeld. De cirkels werden ellipsen, de aarde verloor haar centrale plaats, de serene kosmos was niet zo eeuwig als was vermoed,

de natuurwetten in het bovenmaanse bleken dezelfde te zijn als in het ondermaanse, en een vrij deeltje volgde klaarblijkelijk een eeuwige eenparig rechtlijnige beweging. Op deze manier werd de basis voor het hiërarchische wereldbeeld finaal onderuit gehaald, en verloren de koningen hun op vermeende natuurwetten gebaseerde status.

In deze revolutie speelde de wiskunde een beslissende rol. Descartes riep op tot de mathematisering van het wereldbeeld, en Newton bracht deze tot haar voorlopig hoogtepunt. De angst voor deze ontwikkeling zat bij de aanhangers van de hiërarchie zo diep, dat het werk van Descartes zelfs aan de Nederlandse universiteiten verboden werd. Maar in plaats van anarchie en goddeloosheid bracht de nieuwe wetenschap de mensheid de Verlichting, waarin voor slavernij, heksenvervolgingen, kraamkoorts, en koningshuizen geen plaats meer is.

Het heeft het bestuur van het Wiskundig Genootschap betaamd de klok op 1 mei 2003 zo'n vier eeuwen terug te zetten. We bevinden ons nu in het gezelschap van de Marine, de Kaatsbond, de Schutters, en niet te vergeten Ahold en Wegenvbouw Stevin, die het bewuste predikaat vanwege hun onbesproken gedrag met ere dragen.

De toespraak van Guusje ter Horst, die de koninklijke erkenning van het WG tijdens het NMC in Nijmegen middels een bos bloemen aan on-

ze voorzitter overhandigde, gaf al een indicatie hoezeer wij ons niveau hebben verhoogd om tot dit illustere rijtje te mogen behoren. Zonder enige gêne meldde zij dat ze op haar eindexamen voor wiskunde een drie, en voor het deelgebied algebra zelfs een één had gehaald. De rest van haar toespraak, vol interessante weetjes over de geschiedenis van de Keizerstad Nijmegen, was al even briljant. Ik stel Prinses Máxima voor als spreekster op ons volgende congres.

Als dit nu een ramp was geweest die het WG als een aardbeving was overkomen, zou ik nog meewarig kunnen glimlachen, maar ik begrijp dat het bestuur zich zelfs moeite heeft getroost om de K binnen te halen.

Gaf de huidige bezetting van ons Koninklijk Huis daar dan wellicht aanleiding toe? Waar Koningin Juliana in 1954 nog in een opmerkelijk intellectueel contrast een kopje thee dronk met onder andere John von Neumann, was Beatrix zelfs te beroerd om onze Nobelprijswinnaars 't Hooft en Veltman te ontvangen, zoals de laatste als feestspreker op het NMC verkondigde. En dat, zo voegde hij toe, terwijl ieder zwemstertje met een olympische medaille ten paleize van harte welkom is.

Leve het Koninklijk Wiskundig Genootschap! Hoezee! Hoezee! Hoezee!

Klaas Landsman, Amsterdam

De delegatie van het Internationale Mathematisch Congres van 1954 die werd ontvangen door koningin Juliana. Op de voorste rij van links naar rechts: J. von Neumann, M.L. Cartwright, J.P. Serre, koningin Juliana en K. Kodaira. Daar achter van links naar rechts: H. Weyl, J.A. Schouten, N.E. Norland, A. Denjoy, M.H. Stone, L. Godeaux, H. Kneser, H. Hopf, F. Severi, K. Kuratowski, P. Alexandrov, E. Bompiani, O. Veblen en W.V.D. Hodge. Met dank aan T.A. Springer en F. Oort.